

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.072/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Boróczki Mihály ügyvéd (cím7) által képviselt felperes (Cím2.) felperesnek a Szabó Ügyvédi Iroda (Cím5; ügyintéző: Dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt alperes (Cím1) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2021. január 19-én kelt ügyszám4. számú ítélete ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a peröltségre kiterjedően megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 3.776.520 (hárommillió-hétszázhetvenhatezer-ötszázhusz) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú és 150.000 (százötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból és 2.500.000 (kétfélmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felek között 2008. január 8. napján hitelkiváltás és szabad felhasználás céljából megállapodás jött létre, amelynek I.1. pontja értelmében az alperes kötelezettséget vállalt 1.115.600 CHF összegű kölcsön nyújtására. A kölcsön tőkeösszege összesen tíz, 111.560 CHF összegű törlesztőrészletben, az ügyleti kamat húsz részletben esedékes. A THM mértéke 4,95%-ban, az ügyleti kamat 6 havi CHF LIBOR + évi 2%-ban került meghatározásra azzal, hogy a kamatperiódusok 6 hónaposak. A szerződés III. 1. pontja a kölcsön összegét és pénznemét 1.115.600 CHF-ban jelölte meg. A kölcsönszerződés III.13.1. pontja értelmében a kölcsön törlesztő részleteinek összege egyenként 111.560 CHF – feltételezve a kölcsön egy összegben történő igénybe vételét. A kölcsönszerződés III.21. pontjában, automatikus konvertálás címszó alatt a felek rögzítették, hogy amennyiben a kölcsön, valamint annak járulékos költségei visszafizetésére bármely okból nem a kölcsön devizanemében kerül sor, az ügyfél a fizetési kötelezettségét az esedékességgel érvényes alperes deviza eladási árfolyam alkalmazásával,

forintban tartozik teljesíteni. Az esedékessé vált fizetési kötelezettségek forint ellenértékét az ügyfél köteles a banknál vezetett forint bankszámláján elhelyezni. Az ügyfél a kölcsönszerződés aláírásával felhatalmazza a bankot, hogy amennyiben az esedékessé váló fizetési kötelezettségének fedezetét forint bankszámláján biztosítja, a bank a szükséges konverziót automatikusan, az ügyfél költségére elvégezze. A megállapodás III.22. pontja akként rendelkezett, hogy az ügyfél vállalja a jelen kölcsönszerződés hatályának fennállása alatt bekövetkező devizaárfolyam- és kamatláb változásokból és az esetleges devizaátváltásokból eredő többletköltségek viselését. A VI.3. pont értelmében amennyiben a kölcsönszerződés valamely rendelkezése vagy rendelkezésének egy része hatályát veszti, vagy végrehajthatatlannak bizonyul, illetve érvénytelenné válik, ez nem érinti a többi rendelkezés hatályát vagy érvényét. Ebben az esetben a felek kötelesek a mindenkor hatálytalanná vált, vagy érvénytelen rendelkezést olyan hatályos vagy végrehajtható, érvényes rendelkezéssel helyettesíteni, amely a lehető legjobban megfelel a hatályát veszített vagy végrehajthatatlan, illetve érvénytelen rendelkezés szellemének és gazdasági célkitűzéseinek.

A felperes a kölcsönszerződés alapján fennálló tartozását 2012. július 11-én visszafizette.

A felülvizsgált elszámolás a kölcsönszerződés vonatkozásában megtörtént.

[2] A felperes a 2017. november 29-én érkezett keresetében a szerződés részleges létre nem jöttiségének és semmisségének megállapítását kérte.

A hiánypótlási felhívásra 2018. április 27-én pontosított keresetében a felek között 2008. január 8-án kötött kölcsönszerződés III.22. és VII.8. pontja érvénytelenségének megállapítását, a szerződésnek a szerződéskötésre visszamenőleges hatállyal érvényessé nyilvánítását és az őt a szerződés alapján terhelő mindenkor törlesztőrészek összegének szerződéskötéskori, a Magyar Nemzeti Bank által közzétett középárfolyamon megállapítását kérte. Az érvénytelenség kért jogkövetkezménye körében hivatkozott a mellékletként csatolt táblázatra, amely a túlfizetést 77.256.006,4 forintban és ennek 2012. július 11. napjától járó késedelmi kamataiban jelölte meg.

A 2018. szeptember 25-i tárgyaláson a követelése tőkeösszegét 76.807.432,61 forintként határozta meg.

A 2019. augusztus 28-án érkezett keresetmódosításával kérte a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítását az általa korábban felhozott indokokra tekintettel. Hivatkozott arra, hogy a szerződés III.22. és VII. 8. pontjai tisztességtelen szerződéses kikötések, amelyek érvénytelennek minősülnek. Állította a Ptk. 209. § (1) és (3) bekezdései és a 209/A. § (1) és (2) bekezdései alapján fennálló tisztességtelenséget.

A szerződés III.21. pontjából kitűnően a törlesztőrészek megfizetése forint pénznemben történt, így a deviza árfolyam- és kamatláb-változásokból eredő többletköltségek ténylegesen őt terhelték. Ekként a szerződés nem devizakölcsönnek, hanem deviza alapú kölcsönnek minősül, ugyanis az alperes konvertálást végzett, amikor a forintban történt törlesztéseit elfogadta. Ugyanakkor az alperest a tájékoztatási kötelezettség a deviza konstrukció esetén is terhelné.

Az alperes nem tett eleget a Hpt. 203. § (1) és (6) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének, kockázatfeltáró nyilatkozatot nem adott át, és a tájékoztatást egyéb módon sem teljesítette. Az alperestől kapott megfelelő tájékoztatás hiányában alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Hivatkozott a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és indokolásának III/1. pontjában foglaltakra, a 6/2013. PJE határozat 1. pontjára, az Európai Unió Bírósága C-26/13., C-51/17.

és C-186/16. számú döntéseire, valamint a 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésében, valamint a 4. cikk (2) bekezdésében írtakra.

Előadta, hogy a Ptk. 234. § (1) bekezdése szerint a semmis szerződés érvénytelenségére bárki határidő nélkül hivatkozhat. Ennek megfelelően a követelése nem évült el. Emellett az alperes 2015. szeptember 29-én kelt elszámoló levelének közlése az igény elévülését megszakította, az elévülési idő a Ptk. 327. § (1) és (2) bekezdése értelmében újra megkezdődött. Másodsorban hivatkozott a „fair eljárás alapelve”, arra, hogy a szerződés részleges semmisségét és annak jogkövetkezményeit, a teljesítését, a 2012. július 11-i teljesítését követően hatályba lépett jogszabályok, a DH1 és DH2 törvények írták elő. A DH1 törvény 1. § (6) és (7) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésből eredő követelés érvényesítése a törvény hatálybalépésének napjától nyugszik. A 19. § (2) bekezdése alapján a DH1 törvény hatálybalépésétől, 2014. július 26. napjától 2015. szeptember 29. napjáig, az elszámoló levél keltének időpontjáig az általa érvényesíteni kívánt követelés elévülése nyugszik. A Ptk. 326. § (2) bekezdése értelmében az elévülés nyugvását eredményezi minden olyan körülmény, amely miatt a jogosult a követelést menthető okból nem tudja érvényesíteni.

Az alperes a 2015. szeptember 29-én kelt elszámoló levelével, a tisztességtelenül felszámított összeg közlésével egyúttal a szerződés III.22. pontjában foglalt rendelkezések tisztességtelen voltát is elismerte.

A VII.8. pont érvénytelensége alapjaként utalt a 3/2013. PJE határozatban foglaltakra, valamint a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés i) pontjának rendelkezéseire.

[3] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

Állította, hogy a felperes kölcsönszerződésből származó igénye elévült, azt keresettel nem érvényesítheti. Hivatkozott arra, hogy a felperes a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit 2012. július 11. napján teljesítette, így a kölcsönszerződés 2012. júliusában megszűnt; a keresetet az ezt követő öt éven túl nyújtotta be. A DH1 és DH2 törvényekben szabályozott elévülésre, illetőleg annak nyugvására vonatkozó rendelkezések kizárólag az árfolyamrés és egyoldalú szerződésmódosítási jog alkalmazása kapcsán felmerülő fogyasztói követelésekre vonatkoznak, vagyis az egyéb jogcímenek felmerülő követelésének érvényesítésének joga a Ptk. általános szabályai szerint évül el.

Előadta, hogy a Ptk. 209. § (4) bekezdése értelmében a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések tisztességtelensége nem vizsgálható. A jelen esetben a kölcsön összegének CHF összegben meghatározása főszolgáltatásnak minősül, illetve az a szolgáltatás- ellenszolgáltatás arányát határozza meg, így annak tisztességtelenségének vizsgálata kizárt.

A felperes a perbeli kölcsönszerződésen túlmenően 2006. május 18. napján és 2009. május 12. napján is ún. Lombard kölcsönszerződést kötött nagy összegű CHF, illetve euró devizanemben folyósítás és visszafizetés mellett. Erre tekintettel a felperes „átlagos fogyasztónak” nem tekinthető, illetve pontosan tisztában lehetett a CHF kölcsönszerződés kockázataival. A perbeli kölcsönszerződést követően, 2012. július 9. napján újabb, 996.000 CHF összegű kölcsönszerződést kötöttek.

A kölcsönszerződés CHF alapú, azaz CHF devizanemben folyósított, és abban is visszafizetendő, így a felperesnek nem a CHF összeg forint ellenértékét, hanem magát a CHF összeget és járulékait kellett visszafizetnie. A devizában törlesztett és devizában folyósított kölcsönöknél az árfolyamkockázat nem értelmezhető, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése, valamint a felperes által hivatkozott Európai Unió bírósági és a 6/2013. PJE, valamint a

2/2014. PJE számú határozatokban foglalt joggyakorlat nem irányadó. A szerződés III.21. pontja nem arról rendelkezik, hogy a kölcsönszerződés forintban teljesítendő; az arra az esetre vonatkozik, ha a felperes CHF bankszámláján nincs fedezet a törlesztőrészlet megfizetésére. Ez esetben a forint bankszámláról jogosult volt konvertálni a szükséges forintösszeget, ugyanakkor ez esetben kifejezetten átváltás történik, így a deviza eladási árfolyam alkalmazása nem minősülhet tisztességtelennek.

A Ptk. 231. § (1) és (2) bekezdéseire utalással kifejtette, hogy ha a felek a szerződésben nem rendelkeztek volna arról, hogy a felperes fizetési kötelezettsége CHF devizanemben esedékes, akkor a CHF fizetési kötelezettségét az esedékességkor irányadó CHF/HUF árfolyam alapján kellett volna teljesíteni, vagyis az árfolyamváltozásból eredő, kizárólag forint devizanemben értelmezhető többletköltségek viselése a felperes kötelezettsége lett volna.

Mindazonáltal a kölcsönszerződés kockázatairól a felperes az ügyletkötőtől szóban megfelelő tájékoztatást kapott.

Megalapozatlan, hogy az elszámolólevél közlésével a kölcsönszerződés III.22. pontjának tisztességtelenségét elismerte volna.

Hivatkozott arra, hogy a Pest Megyei Főügyészség által indított, a Fővárosi Törvényszék előtt ügyszám1. számon folyamatban volt eljárásban megállapításra került, hogy a kölcsönszerződés VII.8. pontja mint általános szerződési feltétel tisztességtelen, így a kölcsönszerződés e pontjának tisztességtelensége ítélt dolognak minősül, annak a jelen perben való megállapítása kizárt.

A felperes által kért elszámolásösszegezését vitatta. Előadta, hogy a forintban történő elszámolás megalapozatlan, a 180 Ft/CHF mint az elszámolás alapja téves. Állítása szerint a felperes elszámolása részben értelmezhetetlen, számszakilag is hibás.

[4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2019. október 17-én kelt ügyszám2. számú ítéletével a keresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest, hogy az alperesnek 15 napon belül fizessen meg bruttó 38.000 forint ügyvédi munkadíjat.

A kereset elutasítását azzal indokolta, hogy a devizakölcsön esetében az árfolyamkockázat nem értelmezhető, a pénzintézetet e vonatkozásban tájékoztatási kötelezettség nem terheli.

[5] Fővárosi Ítéltábla a 2020. június 30-án kelt ügyszám3. számú végzésével az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Megállapította, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt, az árfolyamváltozásból eredő kockázatról tájékoztatás kötelezettsége nem csak a deviza alapú, hanem a devizahitel szerződés esetében is fennáll. Mivel a szerződés biztosítja annak lehetőségét, hogy a forintban törlesztés választása esetén a megvalósulást tekintve deviza alapúnak minősüljön, erre az esetre a pénzintézetet mindenképpen terheli az árfolyamváltozásból eredő kockázatokról való tájékoztatás kötelezettsége.

Meghagyta, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak lehetőséget kell adnia, hogy a már közölt bizonyítási teher mellett a felek az elévülés és a tájékoztatás megfelelése tárgyában bizonyítást ajánljanak fel. E bizonyítás eredményeként kell határoznia az alperes elévülési kifogása felől, és – amennyiben a kereseti követelés bírói úton érvényesíthető – a

szerződés tisztességtelen szerződési feltétel miatti érvénytelensége és a kért érvényessé nyilvánítás kérdésében.

[6] A megismételt eljárásban a felperes az érvénytelenség jogkövetkezményeként előterjesztett marasztalási igényét 66.227.561,67 forintban és korábban előadottak szerinti késedelmi kamatokban jelölte meg. (Az ezen összeg alapjául szolgáló elszámolást a 2019. augusztus 27-i keresetmódosításához csatolta; a keresete leszállítására akkor előadást nem tett.)

[7] Az alperes az ellenkérelmét kiegészítette azzal, hogy a felperes a marasztalás iránti kérelmet első ízben a 2018. szeptember 25-én megtartott tárgyaláson terjesztett elő, azt megelőzően csupán az érvénytelenség megállapítását kérte. A DH1 törvény 2014. július 26. napján történt hatálybalépésére és az elszámolás 2015. szeptember 29-én történt kézbesítésére is tekintettel az elévülés nyugvásának időtartama legfeljebb 1 év 2 hónap és 3 nap lehet. A kölcsönszerződés 2012. július 10. napján történt megszűnéséhez képest az elévülés 2018. szeptember 14. napján, a marasztalási kereset előterjesztése előtt bekövetkezett.

Egyéb hivatkozásai változatlanul fenntartása mellett előadta, hogy – mivel a perbeli szerződés nem deviza alapú, hanem tisztán deviza szerződés, ahol a folyósítás és a törlesztés is devizában történik – a DH2 törvény szerint kérhető jogkövetkezmények, akár érvényessé, akár határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítás esetén az elszámolás alapja kizárólag a folyósított 1.115.600 CHF összeg lehet. Kizárt, hogy a felperes az elszámolás keretében a kapott CHF összeget forintban, korlátozott árfolyamkockázat mellett fizesse vissza, mert ezáltal az eredetileg kapott CHF összegnél kevesebbet kellene visszatérítenie. Az elszámolás körében kizárólag a kölcsönösszeg járulékainak megtérítése lehet kérdéses. A fogyasztóvédelmi rendelkezések sem eredményezhetik azt, hogy érvénytelenség esetén a kieső szerződéses feltételek helyett a bíróság egy egészen más tartalmú szerződést hozzon létre a felek között.

[8] Az elsőfokú bíróság a 2021. január 19-én kelt ügyszám4. számú ítéletével a felek által 2008. január 8. napján kötött érvénytelen szerződést akként nyilvánította hatályossá, hogy kötelezte az alperest, hogy a felperesnek 15 napon belül fizessen meg 66.227.560 forintot, valamint ezen összeg 2012. július 12. napjától a kifizetés napjáig számított késedelmi kamatát, (kötelezte továbbá, hogy fizessen meg) 1.500.000 forint kereseti illetéket, 2.050.000 forint ügyvédi munkadíjat és 48.000 forint fellebbezési illetéket. Kötelezte a felperest, hogy leletezés terhével 15 napon belül rójon le 1.464.000 forint kereseti illetéket.

Rögzítette, hogy a késedelmi kamat mértéke 2013. június 30. napjáig számítottan a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamattal, 2013. július 1. napjától a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyezik meg.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a felek egyező előadása alapján állapította meg a kölcsönszerződés tartalmát és azt, hogy a felperes forintban is törlesztett.

Összegezve rögzítette, hogy a felperest terhelte annak igazolása, hogy igényét határidőben érvényesítette, illetve az elévülést megszakította vagy az nyugodott, míg az alperesnek kellett

igazolnia azt, hogy a fogyasztási kölcsönszerződés megkötésekor a kockázatfeltárás megtörtént.

Mivel a felperes jövedelmét nem devizában kapta, a választott devizakonstrukció árfolyamkockázatnak tette ki, függetlenül a törlesztés módjától. A Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti kockázatfeltárás mind a deviza alapú, mind a devizahitel szerződés esetén kötelező.

Megállapította, hogy 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésének magyar jogba átültetése megtörtént, a Ptk. 209. § (4) bekezdésének a szerződés megkötésekor hatályos rendelkezései azonban kizárták a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságát a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre. A hazai jog közösségi joggal összhangban értelmezésének követelményére figyelemmel a Ptk. 209. § (4) bekezdésében foglaltak szerinti körben is vizsgálható az érvénytelenség, amennyiben a szerződéses rendelkezés nem világos és nem érthető.

Az alperes a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak szerinti kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperessel nem közölte. Az árfolyamkockázatra utaló III.22. pontban írtak kockázatfeltárásnak nem minősülnek, azok az árfolyamkockázat fogalmára és a törlesztőrészekre gyakorolt hatására nem térnek ki, nem tűnik ki, hogy a vállalt kockázat a felperes számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, és nem állapíthatók meg belőle az ügyletnek a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei, továbbá abból az sem derül ki, hogy a kockázatvállalásnak nincs felső határa.

Az alperes azon védekezését vizsgálva, amely szerint a felperes nem tekinthető átlagos fogyasztónak, megállapította, hogy „a kockázatfeltárásra vonatkozó jogszabály nem a fogyasztó ismereteire és képzettségére tekintettel állapítja meg a kockázatfeltárás tartalmát. Ettől függetlenül a kockázatfeltárás célja és a fogyasztó védelme miatt sem lehetett a felperes hátrányára eltérni az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó fogalmának alkalmazásától. Az alperes a kockázat feltárására az adott ügyletben és az adott ügyletre vonatkozóan köteles a jogszabály előírása szerint, figyelemmel arra is, hogy a kockázattelepítés és a kockázatfeltárás a szerződés érvénytelenségére vezető kapcsolata is csak az adott jogviszonyban minősíthető.”

A kockázat felperesre telepítése a megfelelő kockázatfeltárás nélkül tisztességtelen; az emiatti érvénytelenség a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi.

A felperest így az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához való jog illeti.

Az alperes elévülési kifogását vizsgálva rögzítette, hogy a DH1 törvény 1. § (6) bekezdése szerint a Ptk. elévüléssel kapcsolatos szabályait a fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelések tekintetében úgy kell értelmezni, hogy e követelések a kölcsönszerződés fennállása alatt nem évülnek el, azok elévülése a szerződés megszűnésével kezdődik. A DH1 törvény 1. § (7) bekezdése szerint a (6) bekezdés szerinti követelés elévülése e törvény hatálybalépésének napjától a 3. § (5) bekezdése és a 4. § (3) bekezdése szerinti külön törvényben meghatározott időpontig nyugszik. Annak megállapításához, hogy az elévülés mely jogok tekintetében nyugszik, a DH2 törvény 37. §-a szolgáltató támpontot, hiszen ezen rendelkezés az érvénytelenség okától függetlenül tartalmazza az érvénytelenség jogkövetkezményei levonására irányadó szabályokat. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerint a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti. A DH1 törvény elévülésre irányadó

szabályait a jogalkotó célja, mind rendszertani értelmezésük alapján úgy lehet a közösségi joggal összhangban értelmezni, hogy az elévülés nyugvása az érvénytelenség okától függetlenül, egységesen a teljes jogviszonyra és az abból származó bármely követelésre vonatkozik, és nem csak a jogszabály 3. § és 4. §-a szerinti igényekre.

A felperes 2012. július 11. napjáig teljesítette a törlesztőrészleteket; az érvénytelenség miatt az alperest meg nem illető összeg követelésének elévülése a Ptk. 326. § (1) bekezdése szerint az ezt követő napon kezdődött. Az elévülés a DH1 törvény szerint nyugodott.

Mivel a felperes az alperes által számított nyugvási időt nem vitatta, tényként állapította meg, hogy az elévülés 2018. szeptember 14. napján következett volna be. A felperes azonban a 2018. április 27. napján kelt beadványa mellett elszámolást is közölt, így megállapítható, hogy a követelést határidőben bíróság előtt érvényesítette, a Ptk. 7. § (1) bekezdése szerint. A követelés tehát nem évült el, az bíróság előtt érvényesíthető.

Rögzítette, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeit a DH2 törvény 37. §-a szerint kell levonni, a Ptk. és a közösségi jog rendelkezéseivel összhangban.

Az érvénytelen szerződés a Ptk. 237. §-a alapján – a Ptk. 198. §-ban foglaltakkal szemben – nem jogosít a szolgáltatás követelésére, hanem ez esetben az eredeti állapotot kell helyreállítani. A felek tehát az ilyen szerződés alapján nem mint hitelező és adós állnak a létrehozni kívánt jogviszonyban, hanem a felperes a kölcsönként folyósított összeg jogalap nélküli birtokosa volt. A felperes azonban az érvénytelen rendelkezések alkalmazása miatt az árfolyamkockázat realizálódásának megfelelően magasabb összeget fizetett vissza.

A felperes az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását kérte, amelyre azonban a Ptk. 237. §-a szerint nem volt lehetőség, mivel az érvénytelenség oka jelen esetben nem küszöbölhető ki. Ezért a szerződést a Ptk. 237. §-a szerint hatályossá nyilvánította.

A hatályossá nyilvánítás során figyelemmel volt arra, hogy a felek olyan szerződést kívántak kötni, amelyben a felperes devizában vesz fel kölcsönt, és ekként is törleszti azt. A felperesnek a – nem korlátlan – árfolyamváltozás lehetőségét részben fel kellett ismernie. A felperes az általa felismerhető mértéknek megfelelő elszámolást dolgozott ki, amelyet az elsőfokú bíróság a marasztalás összegeként elfogadott, „hiszen a megadott érték a bekövetkezett eseményekre is tekintettel figyelembe vehető volt”. E körben figyelemmel volt arra is, hogy a felperes az érvénytelenség miatt ne gazdagodjék. Az alperes a felperes elszámolásában számítási hibát nem jelzett.

Az alperes tévesen hivatkozik arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményei is csak a kikötött devizában vonhatók le, hiszen ez lényegében kizárná az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását, mivel így nem lenne lehetőség az árfolyamkockázattal érintett többlet fizetés elszámolására. Ezért a felperes elszámolását elfogadta.

[9] Az ítélettel szemben az alperes fellebbezett.

Fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, továbbá a felperes perköltségeiben marasztalását kérte.

Állította, az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a jogi álláspontra, hogy a szerződés érvénytelen, valamint az érvénytelenség jogkövetkezményeit is helytelenül határozta meg. A felek között nem a 6/2013. PJE határozatban írt deviza alapú, hanem devizaszerződés jött létre, amely alapján a felperes CHF devizát kapott, és ilyen devizanemben volt köteles a tartozását, azaz 1.115.600 CHF összeget és annak kamatait megfizetni. Erre tekintettel az árfolyam-különbözet felmerülése fogalmilag kizárt, a CHF/Ft árfolyam a kölcsön tőkeösszegét és a havi törlesztőrészlet összegét semmilyen módon nem befolyásolta. Ehhez

képest az elsőfokú bíróság tévesen és iratellenesen állapította meg, hogy a felperes a kölcsönösszegen felül az árfolyamkockázat miatt magasabb összeget fizetett volna vissza a részére.

Ugyanakkor az árfolyamkockázat vonatkozásában a tájékoztatás megfelelő volt. Az elsőfokú bíróság e körben – a Pp. 221. §-ában foglalt indokolási és a 206. § (1) bekezdésében írt mérlegelési kötelezettségét megsértve – nem értékelte tanúl tanúvallomását, amely igazolja, hogy a felperest tájékoztatta arról, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, és annak jövőbeni alakulása előre meg nem határozható. Emellett a felperes nem kapott szóban olyan tájékoztatást, amely alapján alappal feltételezhette volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli.

Emellett a 2004. óta több ízben, CHF és egyéb deviza összegekben felvett kölcsönökre tekintettel a felperes átlagos fogyasztónak nem minősül. A kockázatokról történt tudomásszerzést igazolja az is, hogy a perbeli kölcsönszerződést követően, 2012. július 9. napján újabb, 996.000 CHF összegű kölcsönszerződést kötöttek.

Fenntartotta azon állítását, hogy a marasztalási igény érvényesítése elkésett, a követelés elévült. A sérelmet szenvedett fél ugyan határidő nélkül hivatkozhat a semmisségre, az abból eredő kötelmi igények érvényesítésére azonban az ötéves elévülési idő irányadó. Mivel a 2008. január 8. napján létrejött kölcsönszerződés alapján a felperes a tartozását a 2012. július 9. napján megkötött kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsönből visszafizette, a kölcsönszerződés 2012. júliusában megszűnt. A DH1 és DH2 törvények elévülés nyugvására vonatkozó rendelkezéseit kizárólag az árfolyamrés és egyoldalú kamat, költség módosításból eredő, tisztességtelenül felszámított összegek tekintetében lehet alkalmazni. A DH1 törvény 1. § (6) bekezdését nem lehet akként értelmezni, hogy annak alapján minden jogcímen fennálló fogyasztói követelés elévülése nyugodnia az elszámolás időszaka alatt.

Erre tekintettel a felperes a szerződés megszűnését követő öt éven túl nyújtotta be a keresetét.

Amennyiben az elévülés nyugvása ennek ellenére megállapítható lenne, a DH1 törvény 2014. július 26-i hatálybalépésére és a 2015. szeptember 29-i elszámolásra is tekintettel az ötéves elévülési idő 2018. szeptember 14. napján eltelt. Figyelemmel arra, hogy a felperes ekkor csak megállapítás iránti keresetet terjesztett elő, az ezután, 2018. szeptember 25-én előterjesztett marasztalási igény mindenképpen elévült. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a pénz visszafizetésére irányuló határozott kérelem hiányában benyújtott elszámolás a pénz visszafizetésére irányuló igény előterjesztésének minősülhetne. Önmagában az érvénytelenség megállapítása iránti kérelem a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülést nem szakíthatta meg.

Az elsőfokú bíróság által alkalmazott elszámolást is vitatta, utalva e körben a Pp. 221. §-ában írt indokolási kötelezettség elmulasztására.

[10] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségeiben marasztalását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott, a megfelelően feltárt tényekből helytálló jogi következtetésre jutott, a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének eleget tett.

Az alperes megalapozatlanul hivatkozik arra, hogy a felvett kölcsön összegét CHF devizanemben kellett visszafizetni, figyelemmel arra, hogy a szerződés III.21. és 22. pontjai lehetőséget biztosítanak a felvett kölcsön forintban történő törlesztésére. A szerződés a III.21. pont alapján ténylegesen deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül. A

visszafizetési kötelezettségét forintban teljesítette, az árfolyamváltozásokból eredő kockázatok és annak törlesztőrészletekre gyakorolt kedvezőtlen gazdasági hatásai ténylegesen érintették anélkül, hogy erről előzetesen megfelelő tájékoztatást kapott volna. Hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla ügyszám3. számú végzésében foglalt azon megállapításra, miszerint a főszolgáltatás körébe eső, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálatának helye volt. A fogyasztási és deviza alapú szerződés jelleget kifejezetten megerősíti a 2015. szeptember 29-én kelt elszámoló levél, amely tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásáról rendelkezik.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szerződés III.22. pontja kockázatfeltárány nyilatkozatnak nem minősül, e tájékoztatás nem felel meg a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt, valamint az Európai Unió Bírósága ítéleteiben lefektetett kritériumoknak. tanúl nyilatkozatát az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte, abból alappal vont le azt a következtetést, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről sem szóban, sem írásban nem kapott megfelelő tájékoztatást.

A Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i ülésén rögzítettek értelmében az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása miatt érvénytelen a szerződésnek az a része, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. E főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezés érvénytelensége a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi, amelynek következtében a fogyasztó az árfolyamkockázat viselésére nem köteles. Nem valós az, hogy az átlagosnál jobban tájékozódott ügyfél lett volna, az alperes ezen állítását sem jogszabályi rendelkezéssel, sem eseti döntéssel nem tudta alátámasztani. Ugyanakkor a jelen peres eljárásban a jelen perbeli szerződés megkötésének körülményei az irányadók.

A követelése nem évült el, az a DH1 törvény 1. § (6) és (7) bekezdése értelmében a szerződés megszűnésétől kezdődően nyugodott, majd az ötéves elévülési idő 2018. szeptember 14. napján következett be. A keresetét 2017. november 16-án, azaz az elévülési határidőn belül terjesztette elő. A felhívásra 2018. április 27-én benyújtott előkészítő irata az elszámolást is megfelelően tartalmazta.

A követelése összegét a Kúria Konzultációs Testületének 2019. június 19-i állásfoglalása alapján munkálta ki, a 2011. évi LXXV. törvény szerint rögzített 180 Ft/CHF árfolyam figyelembevételével, amely számításból eredően részben ő is viseli az árfolyamváltozásból eredő kockázatot.

[11] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet (Veir II.) 27. § (2) bekezdése alapján tárgyalás mellőzésével bírálta el.

[12] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annyiban egészíti ki, hogy a felperes a kölcsön szerinti visszafizetési kötelezettségét forintban teljesítette, valamint a felek közötti felülvizsgált elszámolás 2015. szeptember 29-én történt meg.

[13] Az elsőfokú bíróság nem követett el olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely folytán a perindításkor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó a

Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 252. § (2) bekezdésében foglalt hatályon kívül helyezési ok állna fenn – az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra is tekintettel –, a Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül.

[14] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.

[15] Az elsőfokú bíróság a tényállást kis mértékben hiányosan tárta fel; annak kiegészítése a másodfokú eljárásban a felek egyező előadásának figyelembevételével lehetséges volt. Az elsőfokú bíróság a feltárt tényállás alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezései a megfelelő kockázatfeltárás hiánya miatt tisztességtelenek, amely a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Azonban tévedett, amikor azt állapította meg, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként a marasztalási igény – elévülés hiányában – bírósági úton érvényesíthető.

[16] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy mivel a felperes a jövedelmét nem devizában kapta, a devizaszerződés konstrukciója mindenképpen árfolyamkockázatnak tette ki, amelynek folytán a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében az alperest a kockázatfeltárási kötelezettség terhelte.

A Fővárosi Ítéltábla e körben változatlanul fenntartja és irányadónak tekinti a 2020. június 30-án kelt ügyszám 3. számú végzésében írtakat. Az ott kifejtettek értelmében az alperesnek a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt kockázatfeltárási kötelezettsége – a jogszabály megfogalmazásából következően és a Kúria Gfv.VII.30.495/2018/8. számú ítéletében foglaltak szerint is – mind a deviza alapú, mind a devizahitel szerződés esetében fennáll. Emellett – mivel a szerződés biztosítja annak lehetőségét, hogy a forintban törlesztés választása esetén a megvalósulást tekintve deviza alapúnak minősüljön –, erre az esetre a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei.

[17] Az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan jutott arra a következtetésre is, hogy az alperes nem tett eleget a kockázatfeltárásra vonatkozó kötelezettségének, a kölcsönszerződés III.22. pontjában írtak nem minősülnek megfelelő tájékoztatásnak, abból nem tűnik ki, hogy a vállalt kockázat a felperes számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, annak nincs felső határa, és nem állapíthatóak meg belőle az ügyletnek a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság indokolását e körben – a fellebbezésben foglaltakra is tekintettel – az alábbiakkal egészíti ki.

[18] A szerződéskötéskor hatályban volt, így alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. § (1) bekezdése

kimondja, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

[19] A szerződő felek között fennálló információs egyensúlytalansági helyzetre tekintettel a hatályban volt Hpt. a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzintézet számára a deviza alapú kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően.

A Hpt. 203. § (1) bekezdése kimondta, hogy a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni.

A (2) bekezdés szerint e tájékoztatást a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben könnyen hozzáférhető helyen kifüggeszteni, valamint az ügyfél kívánságára azt ingyenesen az ügyfél rendelkezésére bocsátani, továbbá elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén az ügyfelek számára folyamatosan és könnyen hozzáférhető módon, elektronikus úton is elérhetővé tenni.

A (6) bekezdés által támasztott követelmény szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

A (7) bekezdés a) pontja értelmében e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[20] A perbeli esetben nem vitásan a felperes nem írt alá külön kockázatfeltáró nyilatkozatot; az alperes hivatkozása szerint a kockázatfeltárást a szerződés III.22. pontja tartalmazta, valamint a szerződéskötéskor szóban megfelelő tájékoztatást adott.

[21] A kölcsönszerződés III.22. pontja mindössze deklarálja az árfolyam- és kamatlábváltozás folytán keletkező többlet terhek felperes általi viselését, e rendelkezés az Európai Unió Bíróságának C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2) pontja, a C-51/17. számú ítélete 73-75. és 78. pontja, a C-227/18. számú ítélete 1) pontja és a 2/2014. PJE határozat 1. pontja által megszabott kritériumoknak nem felel meg, nem tartalmaz világos és érthető felvilágosítást az árfolyamkockázat valós tartalmáról.

A fizetendő törlesztőrészlet összege változásának a szerződéses rendelkezések összessége által leírt mechanizmusa az árfolyamkockázatra való kifejezett tájékoztatást, illetőleg a lehetséges következményekre vonatkozó figyelemfelhívást nem pótolhatja.

[22] A Ptk. 209. (2) bekezdése szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt,

amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

[23] A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata, és e körben az ügyletkötő által adott szóbeli tájékoztatás figyelembevételével sem állapítható meg az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelő volta.

[24] A Kúria devizahiteles ügyek jogalkalmazási kérdéseit vizsgáló Konzultációs Testülete 2019. április 10-i üléséről felvett emlékeztető szerint a C-51/17. számú Európai Bírósági ítélet értelmezésére tekintettel a továbbiakban is irányadónak tekintett 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltak értelmében az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálata során a tájékoztatás világosságát és érthetőségét az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül kell vizsgálni.

Erre tekintettel nem helytálló az alperes azon hivatkozása, miszerint a felperes átlagos fogyasztónak nem minősül.

Az alperes a felperes fogyasztói minőségét, a perbeli szerződés fogyasztói jellegét nem vitatta, így az alperest az árfolyamkockázat vonatkozásában mindenképpen tájékoztatási kötelezettség terhelte, a tájékoztatás tartalma megfelelőségének megítélésénél pedig a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltak értelmében a szerződés árfolyamkockázatot telepítő rendelkezéseinek az átlagos fogyasztó számára érthetősége az irányadó.

[25] A korábbi, deviza-, vagy deviza alapú szerződések megkötése során a felperes részére – esetleg – adott tájékoztatás az alperest nem mentesíti az újabb szerződéskötés esetén az egyedi szerződés megkötéséből eredő kockázatok feltárásának kötelezettsége alól.

Ugyanakkor az alperes nem igazolta azt sem, hogy a perbeli kölcsönszerződést megelőzően a felek között az árfolyamkockázat telepítését illetően tartalmilag azonos szerződés jött volna létre, amely szerződéskötés során a felperes részére megfelelő kockázatfeltárást adott. A korábban megkötött kölcsönszerződések árfolyamkockázatot telepítő rendelkezései tartalmi egyezősége, és az e körben adott tájékoztatás tartalma igazolásának hiányában az sem állapítható meg, hogy a felperes az ilyen jellegű szerződés megkötéséből eredő kockázatokról a jelen szerződéskötéskor elmaradt kockázatfeltárási hiányában is, a korábbi szerződéskötések alkalmával megszerzett ismerettel rendelkezett volna.

Az alperes által hivatkozott későbbi, 2012. július 9-i kölcsönszerződés tartalma, a szerződéskötés körülményei nyilvánvalóan nem vehetők figyelembe a felperes korábbi szerződés megkötése időpontjában meglévő ismeretei vizsgálata során.

Ugyanakkor – a fent kifejtettek szerint – az alperest a korábbi szerződésekre tekintet nélkül, a jelen, egyedi szerződés vonatkozásában is kockázatfeltárási kötelezettség terhelte.

[26] Az alperes álláspontjával ellentétben a szerződéskötéskor az alperest képviselő tanú tanúként tett előadása sem igazolja, hogy az alperes a felperest az árfolyam- és a kamatlábváltozásból eredő kockázatokról – akár szóban – megfelelően tájékoztatta volna.

tanúl a konkrét esetben adott egyedi tájékoztatás tartalmáról nyilatkozni nem tudott, az általa említett, általában megtörtént figyelemfelhívás tartalma pedig nem alkalmas arra, hogy abból a felperes felismerje a kölcsönszerződés megkötéséből eredő fizetési terhek megnövekedésének veszélyét, és megértse az árfolyamváltozás törlesztőrészek változására gyakorolt hatását. A tanúnak az a „kialakult meggyőződése”, hogy a felperes tisztában van vele, hogy az árfolyamok alakulásának megfelelően kell törlesztenie, nyilvánvalóan nem alkalmas a megfelelő kockázatfeltárás megtörténtének bizonyítására.

[27] A Ptk. 209/A. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A (2) bekezdés értelmében a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

[28] A kifejtettakra figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben felperesre telepítő rendelkezése a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, és mint ilyen a Ptk. 209/A. § (2) alapján semmis szerződéses kikötés.

[29] A Kúria Konzultációs Testülete is rámutatott a 2019. április 10-i üléséről felvett emlékeztetőben, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása, vagy nem megfelelő volta esetén tisztességtelen („nem világos, nem érthető”) és így érvénytelen a szerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. Mivel ez a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, ennek érvénytelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi, aminek következtében a fogyasztó nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére.

[30] A Ptk. 239. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető.

[31] Mivel az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatás megadására vonatkozó kötelezettségének, ezért a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

[32] A felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (1) bekezdésében megjelölt érvénytelenségi

jogkövetkezmény alkalmazását kérte. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a keresetet tisztán marasztalási jellegű kérelemként, ahol a kért megállapítás, az érvényesített jog fennállásának kimondása, a marasztalási kereset jogalapját jelenti csupán (BDT2020. 4193).

[33] Az alperes ellenkérelmében hivatkozott a kereset szerinti követelés elévülésére, arra, hogy a marasztalási igény előterjesztésekor az öt éves időtartam már eltelt, továbbá állította azt is, hogy a nyugvás tartama az elévülés leteltének számítása során nem vehető figyelembe.

Az alperes e hivatkozása érdemben helytálló, az alábbiak szerint.

[34] A Kúria 1/2010. (VI. 28.) PK véleményének 2. pontja értelmében az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el. Ezt a jogkövetkezményt semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, a további jogkövetkezményeket azonban a bíróság csak a fél erre irányuló kérelme alapján, az elévülés keretei között alkalmazza. A PK vélemény indokolása értelmében a semmisségre való határidő nélküli hivatkozás tétele csak az érvénytelenség általános jogkövetkezményének az érvényesülésére vonatkozik, nem jelenti azonban a restitúciós, illetve elszámolási igények érvényesíthetőségének a határidő nélküliségét. Az indokolás rögzíti továbbá, hogy az elévülés csak a fél kérelmére vehető figyelembe, hivatalból nem.

[35] A fentiekből következően az érvénytelenség általános jogkövetkezményének alkalmazása időbeli korlát nélkül kérhető, azonban a további jogkövetkezményeinek jogi természete lényegesen eltér, azokat mind a régi, mind az új Ptk. nevesítve és külön szabályozza, ezért az elévülés szempontjából differenciált megközelítésük indokolt. A szerződés hatályossá, illetve érvényessé nyilvánítása esetén a felek közötti jogviszonyt a bíróság jogalakító aktusa hozza létre, aminek az elévülés szempontjából az a jelentősége, hogy vizsgálni kell azt, hogy az adott jogkövetkezmény az időmúlásra tekintettel is alkalmazható-e.

[36] Az elsőfokú bíróság ezért a követelés elévülését – az alperes hivatkozása alapján – helytállóan vizsgálta. Azonban tévesen állapította meg, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló követelés nem évült el, így az bírósági úton érvényesíthető.

[37] A Ptk. 324. § (1) bekezdése értelmében a követelések öt év alatt elévülnek, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A Ptk. 325. § (1) bekezdése szerint az elévült követelést bírósági úton érvényesíteni nem lehet.

[38] Az érvénytelen kölcsönszerződés alapján részletekben teljesített szolgáltatások csak az utolsó teljesítéstől számított öt év elteltével évülnek el. A Ptk. 237. §-ának történeti értelmezéséből – amelyet az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontja is megerősített – az következik, hogy a további jogkövetkezmények alkalmazása az érvénytelen szerződés alapján teljesített főszolgáltatások jogi sorsának kölcsönös, teljes körű rendezését hivatott biztosítani.

A 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 1. § (6) bekezdése értelmében a Ptk. elévüléssel kapcsolatos szabályait a fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelések tekintetében úgy kell értelmezni, hogy e követelések a kölcsönszerződés fennállása alatt nem évülnek el, azok elévülése a szerződés megszűnésével kezdődik.

A szerződésből eredő követelések egységes elévülése következik a (7) bekezdéséhez fűzött jogalkotói indokolásból is, amely szerint a fogyasztói kölcsönszerződés a felek között olyan huzamos ideig tartó, folyamatosnak és egységesnek tekinthető szerződéses jogviszonyt hoz létre, amelyből eredő egyes követelések a szerződés fennállása alatt önállóan nem évülhetnek el, ebből következően az elévülés csak a szerződéses jogviszonynak a szerződés szerinti megszűnésekor kezdődik. A jogalkotói indokolás értelmében ha a fogyasztói kölcsönszerződés úgy szűnt meg, hogy közben a Ptk. szerinti öt éves általános elévülési idő annak nyugvása vagy megszakadása nélkül már eltelt, úgy az abból eredő követelések elévültek.

[39] A DH1 törvény 1. § (7) bekezdése szerint a (6) bekezdés szerinti követelés elévülése e törvény hatálybalépésének napjától a külön törvényben meghatározott időpontig nyugszik.

[40] Figyelemmel a fenti jogszabályhelyek azon megfogalmazására, amelyek az elévülés nyugvása szempontjából nem tesznek különbséget a fogyasztói szerződésből eredő egyes követelések között, valamint a jogalkotó a fentiek szerinti, azon szándékára, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésből eredő valamennyi követelés az elévülés szempontjából egységes elbírálás alá essen, nem megalapozott az alperes azon hivatkozása, miszerint a DH1 törvény 1. § (7) bekezdésének az elévülés nyugvására vonatkozó rendelkezései csakis az árfolyamrés, az egyoldalú kamat és költség módosításból eredő, tisztességtelenül felszámított összegek tekintetében alkalmazandók. Mindennek ellentmond az is, hogy a fogyasztónak a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében előírt, a jogkövetkezmény alkalmazására irányuló igényét a felek közötti teljes elszámolásra kiterjedően kell előterjesztenie.

[41] Az elsőfokú bíróság a felek egyező előadása alapján helytállóan vette figyelembe az elévülés kezdő időpontjaként a kölcsönszerződés 2012. július 11-i, teljesítés útján történt megszűnésére tekintettel, a Ptk. 326. § (1) bekezdése alapján a 2012. július 12-i dátumot.

A DH1 törvény 1. § (7) bekezdése szerinti, az elévülés nyugvásának időtartama a törvény 2014. július 26-i hatálybalépésétől a felek közötti 2015. szeptember 29-i elszámolásig tartott.

[42] Az elévülés nyugvását a Ptk. 326. § (2) bekezdése akként szabályozza, hogy ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított egy éven belül – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetében pedig három hónapon belül – a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél, illetőleg három hónapnál kevesebb van hátra.

[43] A fenti szabályozásból kitűnően az elévülés nyugvása nem jelenti automatikusan az elévülési idő meghosszabbodását azzal az időtartammal, amely alatt a jogosult követelését menthető okból nem tudja érvényesíteni, a Ptk. fenti §-ához fűzött kommentár értelmében a jogszabály nem ismeri az elévülés ezen, klasszikus értelemben vett nyugvását. Az elévülés nyugvása esetén irányadó, az igény érvényesítésére szolgáló speciális időtartam csakis akkor lehet irányadó, ha azt a nyugvás befejeztekor az általános, még rendelkezésre álló igényérvényesítési határidő nem haladja meg.

Tekintettel arra, hogy a DH1 törvény 1. § (7) bekezdése értelmében az elévülés nyugvása a felek közötti elszámolással 2015. szeptember 29-én befejeződött, és ezen időpontban a 2012. július 12-én kezdődött ötéves elévülési időtartamból több volt hátra, mint a Ptk. 326. § (2) bekezdése által biztosított egy év, az igényérvényesítési határidő – a DH1 törvény 1. § (7) által biztosított nyugvásra tekintet nélkül – 2017. július 12-én eltelt anélkül, hogy a felperes a marasztalási igényét érvényesítette volna.

[44] A Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása - ideértve az egyezséget is -, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést.

[45] A felperes megalapozatlanul hivatkozott az elévülés megszakítására, figyelemmel arra, hogy a felülvizsgált elszámoláshoz a DH1 törvény 1. § (7) bekezdése kifejezetten az elévülés nyugvásának befejeződését mint jogkövetkezményt fűzi; az alperes által közölt 2015. szeptember 29-i elszámolás a perben érvényesített követelés elismerését nem tartalmazza, az csakis – a perben nem érvényesített – az árfolyamrésből és az egyoldalú szerződésmódosításból eredő, tisztességtelenül felszámított összegekre vonatkozik. Az elszámolás közlése nyilvánvalóan nem minősül a perbeli követelés vonatkozásában a felperes részéről felszólításnak, vagy a követelés módosításának sem.

[46] Az alperes állításától eltérően a felperes a jogkövetkezmény alkalmazására irányuló kereseti kérelmét 2018. április 27-én, az elsőfokú bíróság hiánypótlási felhívását követően terjesztette elő. Mivel azonban az ötéves igényérvényesítési határidő ezt, illetve a keresetlevél 2017. november 29-i benyújtását is megelőzően, 2017. július 12-én eltelt, a Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében a felperes követelése elévült, azt bírósági úton nem érvényesítheti.

[47] Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy az elévülési idő 2018. szeptember 14-én telt le, és ennek folytán a követelés nem évült el, az bírósági úton érvényesíthető.

A bírósági úton érvényesíthetőség hiányában marasztalásnak nincs helye, a Fővárosi Ítéltábla ezért a követelés összege, a felperes által kidolgozott elszámolás megfeleltetése körében tett hivatkozásokat nem vizsgálta.

[48] Mivel a követelés elévült, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – a perköltségre is kiterjedően – megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[49] A fellebbezés eredményre vezetett, a Fővárosi Ítéltábla ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a peresztes felperest az alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés b) pontja, (4) bekezdése és 4/A. §-a alapján a korábban megjelölt 77.256.006 forint marasztalási összeghez mint pertárgy értékhez képest megállapított 2.517.680 forint + áfa és a megismételt eljárásban felmerült 1.258.840 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú és a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5), (6) bekezdése és 4/A. §-a alapján a korábbi másodfokú eljárásban megállapított 50.000 forint + áfa és a jelen eljárásban felmerült, a ténylegesen végzett és szükséges jogi képviselői tevékenységgel arányos 100.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból és a megfizetett 2.500.000 forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2021. május 26.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: